

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Αθήνα , 2 Απριλίου 2007

Α.Π.: 18183

ΤΑΧ. Δ/ΝΣΗ: Σταδίου 27, Αθήνα
ΤΑΧ. ΚΩΔΙΚΑΣ: 101 83
Πληροφορίες: Ν. Παπαλιάκου – Ι. Μπέλλα
ΤΗΛ.: 210-32.29.710, 210-32 53 029
FAX: 210-32 21 152

ΘΕΜΑ: Περιεχόμενο, δομή και τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' βαθμού.

**ΑΠΟΦΑΣΗ
Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 206 του Ν. 3463/2006 (ΦΕΚ 114/Α') «Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων».
2. Τη γνωμοδότηση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΚΕΔΚΕ με αριθ. Πρωτ. 27/890/14.3.2007 επί του σχεδίου Υπουργικής Απόφασης και Προεδρικού Διατάγματος για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα.
3. Την αριθ. ΔΙΔΚ/Φ.1/2/6139/23.03.2004 (ΦΕΚ 527/Β') κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης», όπως τροποποιήθηκε με την αριθ. 17398/13.9.2006 (ΦΕΚ 1284/13.9.2006) όμοια.
4. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της παρούσας δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ

καθορίζουμε το περιεχόμενο, τη δομή και τον τρόπο υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης α' βαθμού, ως εξής:

Άρθρο 1

Δομή των επιχειρησιακών προγραμμάτων

1. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ακόλουθες ενότητες και κεφάλαια :
  - α. Ενότητα 1: Στρατηγικός σχεδιασμός
    - Κεφάλαιο 1.1: Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης
    - Κεφάλαιο 1.2: Στρατηγική του Ο.Τ.Α. και αναπτυξιακές προτεραιότητες
  - β. Ενότητα 2: Επιχειρησιακός προγραμματισμός
    - Κεφάλαιο 2.1: Στόχοι και δράσεις
    - Κεφάλαιο 2.2: Τετραετής προγραμματισμός των δράσεων
  - γ. Ενότητα 3: Οικονομικός προγραμματισμός και δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης
    - Κεφάλαιο 3.1: Οικονομικός προγραμματισμός
    - Κεφάλαιο 3.2: Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος
2. Ως «Νομικά Πρόσωπα του Ο.Τ.Α.» νοούνται τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και τα δημοτικά ή κοινοτικά ιδρύματα του Ο.Τ.Α., οι δημοτικές ή κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις και οι δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρείες.

Άρθρο 2

Στρατηγικός Σχεδιασμός

1. Περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης

1. Στο πρώτο κεφάλαιο του στρατηγικού σχεδιασμού περιγράφονται τα χαρακτηριστικά της περιοχής του Ο.Τ.Α., τα χαρακτηριστικά του ίδιου του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ως οργανισμών, και αξιολογείται η υφιστάμενη κατάσταση.
2. Η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης περιλαμβάνει τουλάχιστον :

- α. Τα βασικά γεωγραφικά, πληθυσμιακά, κοινωνικά, οικονομικά, πολεοδομικά, περιβαλλοντικά και αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της περιοχής του Ο.Τ.Α., καθώς και των σχέσεων και των αλληλεξαρτήσεων του με τους γειτονικούς ΟΤΑ και την ευρύτερη περιοχή.
- β. Τα βασικά οργανωτικά και οικονομικά χαρακτηριστικά του Ο.Τ.Α..
3. Η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης περιλαμβάνει τουλάχιστον:
- α. Τα κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης, τα οποία είναι σκόπιμο να αντιμετωπιστούν από τον Ο.Τ.Α., κατά την επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο, ιεραρχημένα κατά σειρά προτεραιότητας.
- β. Τα μειονεκτήματα και τα πλεονεκτήματα της περιοχής του Ο.Τ.Α. ως προς τα κρίσιμα ζητήματα, τις ανάγκες των πολιτών και την εκτιμώμενη ζήτηση για την παροχή δημοτικών ή κοινοτικών υπηρεσιών.
- γ. Τις δυνατότητες και τις υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, σε σχέση με τις λειτουργίες που επιτελούν, το ανθρώπινο δυναμικό και την υλικοτεχνική υποδομή τους, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και σε σχέση με την οικονομική τους κατάσταση.
- δ. Τις ευκαιρίες και τους περιορισμούς από εξωγενείς παράγοντες (όπως θεσμικό πλαίσιο, εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και χρηματοδοτήσεις).

Άρθρο 3

Στρατηγικός Σχεδιασμός

2. Στρατηγική του Ο.Τ.Α. και αναπτυξιακές προτεραιότητες

1. Στο δεύτερο κεφάλαιο του στρατηγικού σχεδιασμού περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:
- α. Διατύπωση του αναπτυξιακού οράματος για την περιοχή του Ο.Τ.Α. και των κατευθυντήριων αρχών, που πρέπει να διέπουν τον τρόπο λειτουργίας του και τον τρόπο διοίκησης των τοπικών υποθέσεων.
- β. Προσδιορισμός της στρατηγικής του Ο.Τ.Α., δηλαδή των γενικών στρατηγικών στόχων προκειμένου να πετύχει το όραμά του.

- γ. Προσδιορισμός των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων, σύμφωνα με τις οποίες θα διαρθρωθεί το επιχειρησιακό πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές και περιφερειακές αναπτυξιακές προτεραιότητες.
2. Το όραμα αποτελεί συνοπτική διατύπωση της μελλοντικής επιδιώξιμης κατάστασης της περιοχής του Ο.Τ.Α. και του ίδιου του Ο.Τ.Α., ως οργανισμού, για την επόμενη μεσοπρόθεσμη περίοδο, την οποία θα επιδιώξει με την εφαρμογή της στρατηγικής που θα επιλέξει και με την ευρύτερη δυνατή κοινωνική συναίνεση.
3. Η διατύπωση της στρατηγικής του Ο.Τ.Α. γίνεται μέσω του καθορισμού γενικών στρατηγικών στόχων. Ενδεικτικά, οι στρατηγικοί στόχοι θα αφορούν :
- α. Στην προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της περιοχής.
  - β. Στην ικανοποίηση των αναγκών των αποδεκτών των υπηρεσιών του.
  - γ. Στην αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητάς του (με τη βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών και των οργάνων του, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της υλικοτεχνικής υποδομής του).
  - ε. Στη βελτίωση της οικονομικής του κατάστασης.
4. Οι αναπτυξιακές προτεραιότητες εκφράζονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα με τη μορφή αξόνων. Ενδεικτικά, οι άξονες αυτοί μπορεί να είναι:
- α. «Φυσικό και Οικιστικό Περιβάλλον – Τεχνικές υποδομές».
  - β. «Κοινωνική Πολιτική, Παιδεία και Πολιτισμός».
  - γ. «Τοπική Οικονομία και Απασχόληση».
  - δ. «Ο Ο.Τ.Α. ως οργανισμός και οι σχέσεις του με τους πολίτες, την πολιτεία και τους τοπικούς φορείς».
5. Μεταξύ των αξόνων προτεραιότητας, ένας τουλάχιστον πρέπει να αποσκοπεί στην ανάπτυξη του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ως οργανισμών, και στη βελτίωση των σχέσεών τους με τους πολίτες, την πολιτεία και τους τοπικούς φορείς. Ο άξονας αυτός ενδεικτικά αφορά :
- α. Στη γενική οργάνωση και λειτουργία του Ο.Τ.Α., καθώς και σε ζητήματα αποτελεσματικότητας, αποδοτικότητας και χρηστής τοπικής διοίκησης.

β. Στις οριζόντιες ή υποστηρικτικές λειτουργίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του.

γ. Στις ανάγκες υποστήριξης των οργάνων διοίκησης και των υπηρεσιών για την αποδοτικότερη και αποτελεσματικότερη άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και για τη γενικότερη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας του Ο.Τ.Α..

Άρθρο 4 **Επιχειρησιακός Προγραμματισμός** **1. Στόχοι και δράσεις**

1. Στο πρώτο κεφάλαιο του επιχειρησιακού προγραμματισμού εξειδικεύονται οι γενικοί στρατηγικοί στόχοι σε ειδικότερους στόχους. Ακολούθως, κάθε άξονας εξειδικεύεται σε μέτρα, που αντιστοιχούν σε έναν ή περισσότερους ειδικότερους στόχους, που πρέπει να επιτευχθούν κατά προτεραιότητα από τον Ο.Τ.Α. την επόμενη τετραετία. Ενδεικτικά, τα μέτρα μπορεί να αφορούν: Ύδρευση και Αποχέτευση, Διαχείριση απορριμμάτων, Κοινωνική φροντίδα, Πολιτισμό και Αθλητισμό, Απασχόληση, Τουριστική ανάπτυξη, Οικονομικά του Ο.Τ.Α., καθώς και ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του.
2. Για την επίτευξη των στόχων του κάθε μέτρου σχεδιάζεται ένα ολοκληρωμένο υποπρόγραμμα δράσεων. Οι δράσεις είναι δυνατό να είναι κατηγορίες έργων ή μεγάλα έργα (όπου ως έργα νοούνται δράσεις που εκτελούνται εφ' άπαξ, με καθορισμένη χρονική έναρξη και πέρασ υλοποίησης) ή να είναι συνεχώς επαναλαμβανόμενες λειτουργίες των υπηρεσιών και οργάνων διοίκησης. Τα έργα, ενδεικτικά, είναι δυνατό να περιλαμβάνουν τεχνικά έργα, μελέτες, έρευνες, ενέργειες κατάρτισης, ενέργειες δημοσιότητας, κανονιστικές ρυθμίσεις. Οι συνεχείς λειτουργίες είναι δυνατό να περιλαμβάνουν:
  - α. Κύριες λειτουργίες, δηλ. δραστηριότητες μέσω των οποίων ασκούνται οι αρμοδιότητες και εκπληρώνεται ο σκοπός του Ο.Τ.Α. (όπως δραστηριότητες κοινωνικές, πολιτιστικές, αθλητισμού, προστασίας περιβάλλοντος).
  - β. Υποστηρικτικές ή οριζόντιες λειτουργίες, των οποίων ο ρόλος συνίσταται στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης στις υπηρεσίες και τα όργανα διοίκησης

του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του (όπως διαχείριση θεμάτων προσωπικού, οικονομική διαχείριση, προμήθειες, διοικητική υποστήριξη, νομική υποστήριξη, υποστήριξη του προγραμματισμού, τεκμηρίωση πληροφοριών).

3. Υπεύθυνοι υλοποίησης των δράσεων μπορεί να είναι υπηρεσίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του. Μπορεί επίσης να είναι και σύνδεσμοι Ο.Τ.Α. στους οποίους συμμετέχει ο Ο.Τ.Α. ή οι δομές που ορίζονται ως φορείς υλοποίησης στις συμβάσεις συνεργασίας του Ο.Τ.Α. με άλλους φορείς.
4. Σε ειδική παράγραφο του κεφαλαίου αυτού είναι δυνατό να προσδιορίζονται :
  - α. Δράσεις διαδημοτικής σημασίας, εφόσον υπάρχει σχετική συμφωνία με τους γειτονικούς Ο.Τ.Α.,
  - β. Δράσεις υπερτοπικής σημασίας, ως προτάσεις προς τα υπερκείμενα επίπεδα προγραμματισμού.

Άρθρο 5

Επιχειρησιακός Προγραμματισμός

2. Τετραετής προγραμματισμός των δράσεων

1. Στο δεύτερο κεφάλαιο του επιχειρησιακού προγραμματισμού ιεραρχούνται οι δράσεις για την επίτευξη των στόχων του κάθε μέτρου και προσδιορίζονται οι δράσεις πρώτης προτεραιότητας. Τουλάχιστον για τις δράσεις αυτές συμπληρώνεται τυποποιημένο έντυπο προγραμματισμού, στο οποίο κατ' ελάχιστον προσδιορίζονται :
  - α. Ο άξονας και το μέτρο του επιχειρησιακού προγράμματος, όπου εντάσσεται η δράση.
  - β. Οι στόχοι του μέτρου στην επίτευξη των οποίων θα συμβάλλουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα της δράσης.
  - γ. Οι εκροές που θα παραχθούν από την υλοποίηση της δράσης.
  - δ. Οι φάσεις υλοποίησης της δράσης.
  - ε. Η υπηρεσία του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του που είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση της δράσης.
  - στ. Η χωροθέτηση της δράσης.

- ζ. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης, ανά έτος.
  - η. Οι αναγκαίοι ανθρώπινοι και υλικοί πόροι και άλλες προϋποθέσεις για την υλοποίηση της δράσης.
  - θ. Ο προϋπολογισμός δαπανών και οι πηγές χρηματοδότησης.
2. Για τη διευκόλυνση της κατάρτισης των ετήσιων προγραμμάτων δράσης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων, το χρονοδιάγραμμα απόκτησης των απαιτούμενων πόρων και ο προϋπολογισμός δαπανών συντάσσονται για κάθε έτος της επόμενης τετραετίας.

Άρθρο 6

Οικονομικός προγραμματισμός και δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης 1. Οικονομικός προγραμματισμός

Στο κεφάλαιο «Οικονομικός προγραμματισμός» περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- α. Εκτιμώνται τα έσοδα του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του, ανά πηγή χρηματοδότησης για κάθε έτος της επόμενης τετραετίας.
- β. Υπολογίζονται συνοπτικά οι λειτουργικές και οι επενδυτικές δαπάνες των δράσεων του προγράμματος.
- γ. Καταρτίζονται οι χρηματοδοτικοί πίνακες του προγράμματος ανά άξονα και μέτρο.

Άρθρο 7

Οικονομικός προγραμματισμός και δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης 2. Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος

1. Στο κεφάλαιο «Δείκτες παρακολούθησης και αξιολόγησης του προγράμματος», καταρτίζονται δείκτες αποτελεσμάτων για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του βαθμού επίτευξης των στόχων και δείκτες υλοποίησης ή εκροών για την παρακολούθηση και αξιολόγηση του βαθμού υλοποίησης των δράσεων του προγράμματος.
2. Οι προηγούμενοι δείκτες αξιοποιούνται για την ποσοτικοποίηση των στόχων, προκειμένου αυτοί να καταστούν μετρήσιμοι.

Άρθρο 8

Δομή και περιεχόμενο των ετήσιων προγραμμάτων δράσης των Ο.Τ.Α.

1. Η διάρθρωση των ετήσιων προγραμμάτων δράσης του Ο.Τ.Α. και των Νομικών Προσώπων του αντιστοιχεί στην οργανωτική δομή των υπηρεσιών τους.
2. Το περιεχόμενο των ετήσιων προγραμμάτων δράσης προκύπτει από την κατ' έτος εξειδίκευση του επιχειρησιακού προγράμματος, λαμβανομένης υπόψη της παραγράφου 4 του παρόντος. Στο ετήσιο πρόγραμμα δράσης προσδιορίζονται οι δράσεις ή τμήματα πολυετών δράσεων του επιχειρησιακού προγράμματος, που θα υλοποιηθούν από τις υπηρεσίες του Ο.Τ.Α. και των Νομικών του Προσώπων.
3. Για κάθε δράση προσδιορίζονται τουλάχιστον :
  - α. Ο άξονας και το μέτρο του επιχειρησιακού προγράμματος όπου εντάσσεται η δράση.
  - β. Ποσοτικά στοιχεία των εκροών που θα παραχθούν από τη δράση κατά το επόμενο έτος.
  - γ. Το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της δράσης, ανά τρίμηνο.
  - δ. Ο προϋπολογισμός δαπανών και οι πηγές χρηματοδότησης.
  - ε. Οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την υλοποίηση της δράσης.
4. Το ετήσιο πρόγραμμα δράσης του πρώτου έτους της δημοτικής περιόδου συντάσσεται μαζί με τον αντίστοιχο ετήσιο προϋπολογισμό και αποτελεί μαζί με το τεχνικό πρόγραμμα του ίδιου έτους, προσωρινό πρόγραμμα, που οριστικοποιείται με την ολοκλήρωση της κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος.
5. Τα διετή προγράμματα δράσης των κοινωφελών επιχειρήσεων του άρθρου 259 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (Ν. 3463/2006) υποκαθιστούν τα αντίστοιχα ετήσια προγράμματα δράσης τους.
6. Στο ετήσιο πρόγραμμα δράσης μπορεί να τροποποιείται ο προγραμματισμός υλοποίησης των δράσεων που έχουν προβλεφθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα. Το ετήσιο πρόγραμμα μπορεί επίσης να περιλαμβάνει νέες δράσεις, οι οποίες δεν έχουν προβλεφθεί στο επιχειρησιακό πρόγραμμα, εφόσον εντάσσονται στη στρατηγική και στις αναπτυξιακές προτεραιότητες του Δήμου.

Άρθρο 9

Τρόπος υποβολής των επιχειρησιακών προγραμμάτων στις Περιφέρειες

Για τον έλεγχο νομιμότητας από την Περιφέρεια, υποβάλλεται, με ευθύνη του Δημάρχου, έκθεση με τις διαδικασίες κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος, εγκεκριμένη από το Δημοτικό Συμβούλιο.

Άρθρο 10

Μεταβατική διάταξη

Ειδικά για τη δημοτική περίοδο 2007-2010:

α. Το περιεχόμενο των επιχειρησιακών προγραμμάτων περιλαμβάνει συνοπτική περιγραφή και αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης, και τα αναφερόμενα στις παραγράφους 3, 4 και 5 του άρθρου 3, και στα άρθρα 4, 5 και 6 της παρούσας απόφασης.

β. Η προθεσμία κατάρτισης του επιχειρησιακού προγράμματος δεν μπορεί να υπερβαίνει την 31^η Οκτωβρίου 2007.

γ. Ετήσιο πρόγραμμα δράσης του Ο.Τ.Α. για το έτος 2007 αποτελεί το τεχνικό πρόγραμμα και ο οικονομικός προϋπολογισμός του έτους 2007.

δ. Δεν είναι υποχρεωτική η σύνταξη ετήσιου προγράμματος δράσης για το έτος 2007 από τα Νομικά Πρόσωπα του Ο.Τ.Α..

Άρθρο 11

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΝΑΚΟΣ

Κοινοποίηση:

1. Γραφεία Γενικών Γραμματέων Περιφερειών (με την παράκληση να σταλεί άμεσα σε όλους τους Ο.Τ.Α. αρμοδιότητάς τους)
2. Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.
3. Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε.

Εσωτερική διανομή:

1. Γραφείο Υπουργού
2. Γραφείο Υφυπουργού
3. Γραφείο Γενικού Γραμματέα
4. Γενική Διευθύντρια Διοικητικής Υποστήριξης
5. Γενικό Διευθυντή Τοπικής Αυτοδιοίκησης
6. Γενικό Διευθυντή Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
7. Διεύθυνση Οικονομικών Ο.Τ.Α.
8. Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Ο.Τ.Α.
9. Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών
10. Διεύθυνση Αναπτυξιακών Προγραμμάτων και Διεθνών Οργανισμών (4 αντίγραφα)